

Lisäkulmia Nurmi-kysymykseen: Lauri Pihkalan ja Avery Brundagen kirjeenvaihtoa 1928–1929

Kuluneen kevään aikana oli havaittavissa, että Nurmen juh-
lavuotta koskeneessa lehtikirjoittelussa ja muissa julkisissa
yhteyksissä yhä ja entistä painokkaammin toistettiin sitä, että
Nurmen diskvalifiointi oli 'Ruotsin syytä'. – Rakkaan vihol-
lisen nostaminen seinälle Nurmi-kysymyksessä vielä 60 vuot-
ta myöhemmin on mielenkiintoinen ilmiö sinänsä. Ruotsin
käytännössä toisenlaista suhtautumista koko ammattilaisuus-
kysymykseen selventää tässä julkaisussa toisaalla Karin Wik-
berg. Tässä nostamme esiin näkökulman avartamiseksi ja
muistin virkistykseksi muutaman taustadokumentin, jotka
osoittavat, ettei kansainvälinen yleisurheiluliitto, IAAF, Ruot-
sin paljastuksia kaivannut. Käsillä oleva Lauri Pihkalan ja
Amerikan Yleisurheiluliiton AAU:n tuolloisen puheenjohta-
jan, Avery Brundagen kirjeenvaihto 1920-luvun lopulta on
esitelty aikaisemmin myös tutkimuksessa *Suomi urheilun
suurvaltana*.¹

Pihkala ja Brundage olivat tavanneet jo Tukholman olym-
piakisoissa 1912, ja tuttavuutta oli jatkettu. Tammikuussa
1928 Pihkala kirjoittaa ystävälleen ("Old sport") Brundagelle
ja kiittää vieraanvaraisuudesta tämän kodissa Chicagossa –
Pihkala oli vieraillut siellä pari vuotta aikaisemmin. Samalla
hän onnittelee ystäväänsä valinnasta AAU:n johtoon, ja mai-
nitsee että itse oli jättänyt SVUL:n urheilujaoston puheenjoh-
tajuuden.² *"Sivumennen sanoen en ollut lainkaan lehdistön
enkä yleisön suosima henkilö tuossa asemassa, sillä yritin
saada aikaan jotain kuria. Suurin rikokseni oli, että vaadin
joitakin urheilijoita [mm. Nurmea] kilpailemaan siellä, missä*

he hyödyttivät parhaiten joukkuetta eikä siellä missä heitä miellytti korjata helppoja voittoja”.

Pihkala jatkaa: ”... haluan kirjoittaa sinulle muutamia sanoja luottamuksellisesti, yksityishenkilönä. Toivon, että voisimme lähettää vahvan joukkueen juhlimaan teidän olympiakisojanne 1932. Mutta luulen että homma voi olla hyvin vaikea, jos tuo meidän parhaitten valioidemme hippodroomaus teidän valioittenne kanssa ja teidän maassanne jatkuu. Me emme voi kieltää Nurmelta, Purjeelta ja muilta amatööripas-sia, kun he lähtevät U.S.A:han, koska on mahdotonta osoittaa, mistä ja kuinka he ovat saaneet matkarahansa. Mutta me olemme suositelleet heitä liittymään johonkin amerikkalaiseen seuraan ja olemme pyytäneet myös A.A.U:ta seuraamaan heidän askeliaan. Lyhyesti sanoen, he ovat teidän valvonnassanne kilpaillessaan siellä. Tietenkin tässä maassa syntyisi suuri parku, ryhdyitte mihin hyvänsä vastatoimiin heidän hippodroimisensa suhteen siellä, mutta luulen että yleisurheilumme hyötyisi siitä ja me voisimme lähettää paremman joukkueen Los Angelesiin, jos saisitte leikattua heidän matkansa lyhyemmiksi. Luulen, että nuo teidän sisähalikilpailunne siellä ovat tehokkain tapa tuhota mies.”

Ja edelleen: ”... ole hyvä, valvo miehiä ja anna heidän tietää hyvissä ajoin että heidän pitäisi palata Suomeen, jos haluavat välttää kilpailuluvan menettämisen. Minun henkilökohtainen käsitykseni Nurmen viime matkasta maahanne on, että hän ei juossut puhtaasta harrastuksesta, mutta me emme voineet näyttää toteen hänestä mitään. Täällä kotona olemme valvoneet häntä tiukasti. Mutta, toisaalta, jos et aio sallia sellaista käytäntöä, jota hän harrasti viime kerralla, ole hyvä ja pidä hänestä huoli heti alusta lähtien, äläkä vasta sen jälkeen, kun hän on juossut rahaa teidän seuroillenne. Sivumennen sanoen mielestäni todellisia rikollisia ns. ’käytännön amatörismin’ kysymyksissä eivät ole urheilijat, vaan seurapromoottorit, jotka käyttävät hyväkseen ja houkuttelevat urheilijoita, ja siksi luulen, että reiluin tapa pysäyttää kaikki laiton toiminta on asettaa syytteeseen seura, joka aikoo ryhtyä hämäräperäisiin liiketoimiin.”

Leena Laine

Lisäkulmia Nurmikysymykseen:
Lauri Pihkalan ja
Avery Brundagen
kirjeenvaihtoa
1928–1929

Vielä kerran Pihkala toistaa asian luottamuksellisuutta ja kahdenkeskisyyttä, sekä tähdentää, ettei Nurmen ja Purjeen sallittaisi kilpailla liikaa, ja että heille annettaisiin valvonta tiedoksi, mikä ajaisi heidät takaisin kotiin, tai ainakin pysäyttäisi kaikki pyrkimykset hämäriin liiketoimiin. Pihkala huomauttaa samalla, että

"... tapaus Hoffin toistaminen ymmärrettäisiin kaikkialla Euroopassa temppuna, jolla ensin houkutellaan dollarien voimalla hyvä mies teidän maahanne ja siten päästään eroon vaarallisesta kilpailijasta olympiakisoissa".

Näitä puheita Pihkala kertoo pitävänsä itse pötynä, mutta niitä vain syntyi... ja jälleen hän pyytää: *"... jos hippodroomaus pysäytetään lujalla kädellä ilman mitään radikaaleja toimenpiteitä, kaverit pelästyisivät, ja mikä tärkeämpää, meidän nuoremmat juoksijamme eivät houkuttuisi seuraamaan heidän jälkiään... ja niin saisitte paremman joukkueen maastamme kilpailemaan Los Angelesissa".*

Hyväksi lopuksi Pihkala tarjoutuu valmentajatehtäviin Illinoisin yliopistoon, lajeina pitkänmatkanjuoksut ja keihäänheitto. Hieman hupaisa tässä yhteydessä on lisäys: *"...but sorry, I could'nt come by less than 4000 dollars a year and travelling expences".*

Lisäksi Pihkala kyselee urheilusta kiinnostuneita autoliikkeen omistajia, halvan amerikkalaisen auton hankkimista silmällä pitäen.

Brundagen vastaus 'rakkaalle Pihkalalle' on lakoninen ja lähetettiin vasta yli vuoden kuluttua, mm. AAU:n johdon kiireisiin vedoten:

"Mitä tulee Nurmeen, olemme yrittäneet pitää aisoissa hänen ystävänsä Quistin [Nurmen manageri USA:ssa LL.] toimia ja estää häntä kokoamasta liian suuria korvauksia. Olemme tehneet tämän yleensä sallimalla hänen ilmaantua vain kilpailuihin, joissa voimme olla kohtuullisen varmoja siitä, että johto noudattaisi sääntöjä. Näinä päivinä Nurmi ei ole kilpaillut niin paljoa kuin viimeksi, kun hän oli meidän maastamme, eikä hän enää ole enää yhtä hyvä minun mielestäni. Isä Aika on jättämässä häneen merkkinsä, minä luulen...

Leena Laine
Lisäkulmia Nurmikysymykseen:
Lauri Pihkalan ja
Avery Brundagen
kirjeenvaihtoa
1928-1929

näyttää siltä, että Nurmen on pysyttäytynyt pitkillä matkoilla säilyttääkseen ylivoimaisuutensa”.³

Brundage lupaa vielä tähystellä Pihkalalle sopivaa autoa, jos tämä olisi siitä vielä kiinnostunut.

Kirjeenvaihto päättyi tähän. Kaksi vuotta myöhemmin, kansainvälisen yleisurheiluliiton jo tehtyä tutkimuksia Nurmen Saksan-kilpailuista kesällä 1931, Avery Brundage lähetti liitolle kirjelmän, jossa pyysi sitä ottamaan selkoa Nurmen ja erään kanadalaisen juoksijan korvauksista. Näin hän avasi Nurmen kujanjuoksun pään.⁴

Kansainvälisessä tutkimuksessa Nurmi-ongelma vilahtelee vielä nykyisinkin, esimerkiksi seuraavassa muodossa. Yhdysvaltalainen Harold A. Lerch ja saksalainen Jochim K. Rühl mainitsevat eräässä Carl Diemin toimintaa Saksan olympiajoukkueen johtajana Los Angelesin olympiakisoissa 1932 koskevassa artikkelissaan, joka rakentuu Diemin päiväkirjoille, muun muassa seuraavaa:

[päiväkirjassaan] ”... Diem antaa meille tiedoksi, että Lauri Pihkala, Paavo Nurmen valmentaja, oli uhannut Olympiakylässä Karl Ritter von Haltia, Saksan olympiakomitean jäsentä, että Suomen osallistuminen vuoden 1936 kisoihin Berliinissä vaarantuisi, jos Saksa ei vetäisi pois dokumenttejaan, jotka osoittivat, että Nurmi oli ottanut vastaan matkakorvauksia”.⁵

Diemin kommentti päiväkirjassa Ritter von Haltin informaatioon oli: *”Selitin hänelle, että tämä ei vaikuttanut minuun lainkaan; me voimme tehdä vain sen mikä oli oikein”.*

Lähdeviitteet

- 1 Häyrinen, Reijo ja Laine, Leena, Suomi urheilun suurvaltana. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisuja 115. Toimittanut Erkki Vasara, Vammala 1989, s. 315–323.
- 2 Lauri Pihkalan kirje Avery Brundagelle, January 6th 1928, Avery Brundage Collection, University of Illinois Archives/USA, Box 34, Individuals, RS 2b/20/31–33. Käännökset Leena Laineen.
- 3 A. Brundagen kirje Lauri Pihkalalle, May 14th, 1929, paikka kuten edellä.
- 4 Häyrinen ja Laine, kuten edellä.
- 5 Harold A. Lerch, Joachim K. Rühl, 'Carl Diem's Diary on the Los Angeles Olympic Games 1932'. The Olympic Movement: Past, Present and Future, June 13th–19th 1988. ICOSH Seminar 1988, Sarajevo, Yugoslavija. Proceedings [Moniste, Sarajevo 1989], s. 189–207.

Leena Laine

Lisäkultmia Nurmi-
kysymykseen:
Lauri Pihkalan ja
Avery Brundagen
kirjeenvaihtoa
1928–1929